

การพัฒนาความรู้และเจตคติการปฏิบัติงานแนะแนวของครูในสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษใน จังหวัดนครปฐมด้วยโปรแกรมแนะแนว

The Development of Knowledge and Attitude towards Operating Guidance of Extra Large School Teachers in Nakhonpathom by Using the Guidance Program

นววิช นวชีวินมัย* กรกฏา นักคัม** ปวีณา ยอดสิน** เจษฎา บุญมาโฮม* นพวรรณ คะนิงชัยสกุล***
Nawawit Navachewinmai Karakada Nugkim Paweena Yodsin Jesada Boonmahome
Noppawan Kaneungchaisakul

* กลุ่มวิชาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

** ภาควิชาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

*** งานบริการจิตวิทยาและแนะแนว โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษา

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบความรู้และเจตคติการปฏิบัติงานแนะแนวก่อนและหลังการเข้าร่วมโปรแกรมการแนะแนว 2) เปรียบเทียบความรู้และเจตคติการปฏิบัติงานแนะแนวหลังการเข้าร่วมโปรแกรมการแนะแนวกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้ร้อยละ 80 กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูโรงเรียนพระตำหนักสวนกุหลาบมอญนครปฐม จังหวัดนครปฐม จำนวน 75 คน ที่ได้มาโดยการสุ่มหลายขั้นตอน (Multi-Stage Sampling) ทำการสุ่ม 2 ครั้ง (Two-Stage Sampling) เริ่มจากการสุ่มในระดับเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา จังหวัดนครปฐม จำนวน 2 เขต โดยผลการสุ่มได้เขต 2 และดำเนินการสุ่มในระดับโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษในสังกัด เขต 2 จนได้กลุ่มตัวอย่างคือ โรงเรียนพระตำหนักสวนกุหลาบมอญนครปฐม และในส่วนของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย โปรแกรมการแนะแนว ซึ่งสร้างและพัฒนาด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมระหว่างบุคคล 3 ฝ่าย คือ นักวิชาการ ครูผู้ปฏิบัติงานแนะแนว และผู้บริหารหน่วยงาน ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือดังกล่าวด้วยการสนทนากลุ่มสรุปแนวคิดจากผู้เชี่ยวชาญ และทดลองใช้แล้วปรับปรุงแล้ว 1 รอบ แบบวัดความรู้การปฏิบัติงานแนะแนว และแบบวัดเจตคติการปฏิบัติงานแนะแนว ที่สร้างขึ้นมีความตรงตามเนื้อหาด้วยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ที่ได้จากความเห็นของผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาด้วยการให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบทีที่ไม่เป็นอิสระต่อกันและการทดสอบทีแบบตัวอย่าง 1 กลุ่ม

ผลการวิจัย พบว่า

1) ความรู้และเจตคติการปฏิบัติงานแนะแนวของครูที่เข้าร่วมโปรแกรมการแนะแนวสูงกว่าก่อนการเข้าร่วมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2) ความรู้และเจตคติการปฏิบัติงานแนะแนวของครูที่เข้าร่วมโปรแกรมการแนะแนวของครูที่เข้าร่วมสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: โปรแกรมแนะแนว การปฏิบัติงานแนะแนวในโรงเรียน โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ

Abstract

The purposes of this research were 1) to compare the knowledge and attitude towards operating guidance of teachers, before and after participating in the guidance program. 2) to compare the knowledge and attitude towards operating guidance in school of teachers that participated in guidance program with the evaluation. The sample of research were 75 teachers who worked for Phratamnak Suankularb Mahamongkol School. The sample were derived by multi-stage sampling technique. The research instruments were composed of 1) guidance program 2) the knowledge test towards operating guidance in school 3) the attitude test towards operating guidance in school and 4) the opinion questionnaire towards participating guidance program. Data were analyzed by using Percentage,

Mean, Standard Deviation, Dependent Samples t-test and One Sample t – test.

The results were found that:

1) The posttest scores from the teachers' knowledge and attitude test towards operating guidance in school were averagely higher than the pretest at .05 level of significance.

2) The teachers' knowledge and attitude towards operating guidance in school were averagely higher than the average threshold 80 percent at .05 level of significance.

Keywords: Guidance Program, Operating Guidance in School, Extra Large School

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ฉบับที่ 2 มาตราที่ 6 และ มาตราที่ 10 (Office of The Education Council, 2012) ระบุกรอบแนวทางการศึกษาขั้นพื้นฐานในประเทศไทย มุ่งเน้นการพัฒนาคุณลักษณะความเป็นมนุษย์ ในฐานะของผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย ความคิด ทักษะคิด วิจักษ์ญาณ และการตัดสินใจเพื่อพัฒนาตนเอง ควบคู่สติปัญญา ความรู้ โดยมีคุณธรรมกำกับ ซึ่งในบริบทของการพัฒนาคุณลักษณะดังที่กล่าวมานั้น พบว่าควรดำเนินการพัฒนาที่ตัวของผู้เรียนเป็นสำคัญ เน้นปรัชญาที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนรู้จักเข้าใจบริบทของตนเองภายใต้ความหลากหลายเป็นเบื้องต้น ดังที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดเกณฑ์มาตรฐานประกันคุณภาพสถานศึกษาเพื่อให้เกิดมาตรฐานในสถานศึกษา ตามประเด็นพิจารณาของมาตรฐานที่ 1 คุณภาพผู้เรียน ข้อที่ 1.1 โดยสรุปว่าผู้เรียนควรมีความสามารถในการคิด มีความเข้าใจตนเองในเบื้องต้น อันจะนำไปสู่การสื่อสาร การแก้ปัญหา การพัฒนาตนเองตามธรรมชาติ และเติมตามศักยภาพ ทั้งในการศึกษาตามหน้าที่ของผู้เรียน รวมถึงความพร้อมในการศึกษาต่อ การเสริมสร้างประสบการณ์ทำงานหรือพัฒนาความสามารถการเลือกแนวทางที่จะนำไปสู่การประกอบอาชีพในอนาคต รวมถึงยังมีการกำหนดการจัดการศึกษาให้สอดคล้องใน พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ฉบับที่ 2 มาตรา 24 ระบุให้หน่วยงานการศึกษา จัดการศึกษาแบบประยุกต์ผสมผสานความรู้ต่างๆ ให้สมดุลและสอดคล้องกับความสนใจและความถนัด

ของผู้เรียน ภายใต้ความหลากหลายของผู้เรียน ร่วมกับการฝึกทักษะ กระบวนการคิด การฝึกประสบการณ์ โดยดำเนินงานมุ่งเน้น การป้องกัน การแก้ไขปัญหา และการส่งเสริมพัฒนาให้เหมาะสมกับคุณธรรม ซึ่งสรุปจากข้อมูลที่ได้กล่าวอ้างได้ว่า ความมุ่งให้สถานศึกษาพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนเพื่อการรู้ตน รู้งาน สานฝันสู่อาชีพ อย่างเหมาะสมตามศักยภาพของผู้เรียนภายใต้ความหลากหลาย ยั่งยืนเป็นกำลังสำคัญของประเทศชาติ

จากความสำคัญของการพัฒนาดังกล่าว สถานศึกษาจึงต้องมีการจัดการศึกษาและกิจกรรมที่ครอบคลุมในบริบทของคุณลักษณะข้างต้น โดยนอกจากการพัฒนาทางด้านวิชาการแล้ว ยังต้องมีการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อพัฒนาคุณลักษณะให้ครบถ้วน ซึ่งระบบงานแนะแนวในโรงเรียน ถือเป็นรูปแบบการทำงานร่วมกันทั้งครูภายในโรงเรียนและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาผู้เรียน ในลักษณะเป็นเครือข่ายทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน ดำเนินงานเป็นกระบวนการ เพื่อพัฒนาผู้เรียน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้ผู้เรียนได้รู้จักตนเอง เข้าใจคุณค่าในตนเอง เพื่อเป็นพื้นฐานให้ผู้เรียนพัฒนาตนเอง และครูได้พัฒนาผู้เรียนได้อย่างเหมาะสม (Chullasap, 2015) ซึ่งยังสอดคล้องกับมาตรฐานการดำเนินงานแนะแนว มาตรฐานที่ 1 และมาตรฐานที่ 2 ซึ่งกล่าวโดยสรุปว่า มุ่งเน้นการพัฒนาให้ผู้เรียนเข้าใจ รักและเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น มุ่งการพัฒนาตนเอง และดำเนินชีวิตร่วมกับผู้อื่นอย่างเหมาะสม รวมถึงพัฒนาให้ผู้เรียนสามารถวางแผนชีวิตในด้านการศึกษาด้านอาชีพ และส่วนตัวสังคม ภายใต้การวิเคราะห์ ตัดสินใจ แก้ปัญหาวางแผนได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Office of The Basic Education Commission and Thai Guidance Association, 2016) ซึ่งจากแนวทางของพระราชบัญญัติการศึกษา ที่กำหนดกรอบแนวทางการพัฒนาผู้เรียนในด้านต่างๆ ในภาพรวมของประเทศจะเห็นความสอดคล้องของวัตถุประสงค์และแนวทางการพัฒนาของระบบงานแนะแนวในสถานศึกษา ที่ต้องการพัฒนาผู้เรียนไปในทิศทางเดียวกันตามที่ประเทศชาติมุ่งหวัง

การพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียน ตามศาสตร์ของงานแนะแนวนั้น มีความจำเป็นต้องทำงานเป็นเครือข่ายก็จริง แต่ก็ปฏิเสธไม่ได้ว่าหนึ่งในพื้นที่สำคัญที่ผลักดันการทำงาน คือ ครูผู้ปฏิบัติงานแนะแนวในสถานศึกษา ซึ่งการปฏิบัติงานแนะแนวนั้นครูในสถานศึกษาจำนวนมากปฏิบัติงานด้วยความตั้งใจและปรารถนาดีต่อผู้เรียนในฐานะครู แต่ด้วยหลายท่านมีความเชี่ยวชาญในศาสตร์ของตนเอง ไม่ได้ศึกษามาในศาสตร์ของงานแนะแนวโดยตรง จึงมีความ

จำเป็นอย่างมากที่ครูทุกท่านพึงพัฒนาเจตคติที่ดีต่อการปฏิบัติงานแนะแนวอันเป็นพื้นฐานความสำเร็จ ด้วยว่าความพึงพอใจ ศรัทธาที่จะปฏิบัติงานใด ย่อมเป็นพื้นฐานสู่ความสำเร็จในงานนั้น ตามหลักอิทธิบาท 4 รวมถึงต้องพัฒนาความรู้เพื่อการปฏิบัติงานที่เป็นมาตรฐานคุณภาพเดียวกัน และสอดคล้องกันทุกหมู่เหล่า (Sariwat, 2000)

การพัฒนาผู้เรียนตามคุณลักษณะดังกล่าว ช่วงชั้นประถมศึกษาถือว่าเป็นช่วงที่ครูควรให้ความสำคัญในการพัฒนา เนื่องด้วยพัฒนาการของผู้เรียน มีความพร้อมที่จะรับการพัฒนาตามคุณลักษณะข้างต้น ตามทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของ Jean Piaget ระบุว่า ผู้เรียนในช่วงประถมศึกษา วัยประมาณ 7-12 ปี มีความสามารถทางปัญญาที่พร้อมรับการฝึกคิดวิเคราะห์แยกแยะสิ่งต่างๆ ทั้งในลักษณะที่เป็นรูปธรรม รวมถึงในช่วงประถมศึกษาตอนปลายมีความพร้อมที่จะรับการฝึกคิดในเชิงนามธรรม ได้แล้วรวมถึงการฝึกใช้เหตุผลตัดสินใจแยกแยะ ในการทำกิจกรรมต่างๆในชีวิตประจำวัน รวมถึงยังสอดคล้อง ทฤษฎีพัฒนาการทางสังคมของ Erik Eriksonระบุว่าในช่วงวัยนี้ ผู้เรียนมีความพร้อมที่จะรับมอบหมายงานต่างๆ สามารถรับข้อมูลข่าวสารประสบการณ์ มีความพร้อมที่จะปฏิบัติงาน กิจกรรมต่างๆตามธรรมชาติและศักยภาพของแต่ละบุคคลเพื่อเสริมสร้างประสบการณ์ และนำมาซึ่งการพัฒนาความภาคภูมิใจในตนเอง (Khowtrakoon, 2013) ดังนั้นครูในระดับประถมศึกษา จึงมีความสำคัญเป็นอย่างมาก ในบริบทการพัฒนาผู้เรียนที่มีความพร้อมและความต้องการส่งเสริมคุณลักษณะดังกล่าว ตามพัฒนาการของช่วงวัย ผ่านการปฏิบัติงานแนะแนวในสถานศึกษาของตนเอง

ในสภาพความเป็นจริงของโครงสร้างหลักสูตร ครูผู้ปฏิบัติการสอนในระดับชั้น ประถมศึกษา ควรต้องพัฒนาเจตคติ และ ความรู้ในการปฏิบัติงานแนะแนวให้เป็นมาตรฐานเดียวกันเป็นอย่างยิ่ง เพราะถือว่าคุณครูหลายท่านมีภาระหน้าที่งานสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ของตนเองรับผิดชอบ และไม่ได้ปฏิบัติงานแนะแนวเป็นหน้าที่หลักเพียงหน้าที่เดียว รวมถึงไม่ได้ศึกษาเจาะลึกทางศาสตร์การแนะแนวเป็นหลัก (Sariwat, 2000) ดังนั้นคุณลักษณะการมีเจตคติที่ดี และ ความรู้ในการปฏิบัติงานแนะแนวในสถานศึกษาจึงมีความจำเป็นที่จะต้องให้การพัฒนาเป็นพื้นฐาน และจะยังส่งผลที่ยั่งยืน ก่อนที่ครูจะดำเนินการพัฒนาผู้เรียนได้อย่างมีมาตรฐานต่อไปในอนาคต โดยในการพัฒนาคุณลักษณะนั้น โปรแกรมการแนะแนว หรือชุดกิจกรรมแนะแนว ถือเป็นเครื่องมือพัฒนาคุณลักษณะบุคคลโดยบูรณาการองค์ความรู้และประสบการณ์ผ่าน

กระบวนการจิตวิทยาและการแนะแนวกลุ่ม เนื่องด้วยมีวัตถุประสงค์มุ่งเน้นที่การเสริมสร้างความรู้สึที่ดีตระหนักคุณค่าของตนเองและผู้อื่น พัฒนาความรู้และทักษะต่าง ๆ เพื่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในทางสร้างสรรค์ (Thongdee & Ramesuit, 2012) ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Privan (2009) ที่ระบุว่า โปรแกรมการแนะแนวสามารถพัฒนาความรู้และเจตคติการปฏิบัติงานแนะแนวของครูในสถานศึกษาได้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐมเขต 1 และเขต 2 ถือเป็นหน่วยงานที่ดำเนินการบริหารงานร่วมกับโรงเรียนประถมศึกษาในเขตพื้นที่ มีความมุ่งหมายที่จะพัฒนาคุณลักษณะดังกล่าวของผู้เรียนซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ฉบับที่ 2 โดยในการพัฒนาที่ยั่งยืนนั้นคือการพัฒนาครูทุกคนให้มีความรู้และเจตคติที่ดีต่อการปฏิบัติงานแนะแนวในสถานศึกษา เพราะประเด็นดังกล่าวเป็นปัจจัยสำคัญต่อความสำเร็จของการแนะแนว และครูก็เปรียบเสมือนผู้สร้างสรรคผู้เรียนให้เป็นคนดีคนเก่งโดยธรรมชาติของวิชาชีพ ซึ่งจากประเด็นนี้จะเห็นได้ถึงความยั่งยืนของการพัฒนา (Muchado, 2003) ดังนั้นทีมผู้วิจัยจึงดำเนินการพัฒนาครูในรูปแบบของงานวิจัยในหัวข้อ การพัฒนาความรู้และเจตคติการปฏิบัติงานแนะแนวของครูในสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษในจังหวัดนครปฐมด้วยโปรแกรมแนะแนว ซึ่งมุ่งเน้นที่โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเป็นเบื้องต้น ด้วยทางโรงเรียนมีความพร้อมในการดำเนินการเพื่อรับการพัฒนา และมีศักยภาพที่ในอนาคตสามารถนำร่องเป็นต้นแบบ รวมถึงแหล่งเรียนรู้ให้กับหน่วยงานอื่นๆ ได้และจะสามารถเสริมสร้างการพัฒนาที่แผ่ขยายและยั่งยืนอันเป็นรากฐานสำคัญสู่การพัฒนาในระดับประเทศได้ในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบความรู้และเจตคติการปฏิบัติงานแนะแนวของครูก่อนและหลังการเข้าร่วมโปรแกรมแนะแนว
2. เพื่อเปรียบเทียบความรู้และเจตคติการปฏิบัติงานแนะแนวของครูหลังการเข้าร่วมโปรแกรมแนะแนวกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้ร้อยละ 80

สมมติฐานการวิจัย

1. ความรู้และเจตคติการปฏิบัติงานแนะแนวของครูหลังการเข้าร่วมโปรแกรมการแนะแนวสูงกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรม

2. ความรู้และเจตคติการปฏิบัติงานแนะแนวของครูหลังการเข้าร่วมโปรแกรมการแนะแนวสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ร้อยละ 80

ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูผู้ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดใหญ่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1 และ เขต 2 จังหวัดนครปฐม จำนวน 6 โรงเรียน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เป็นครูโรงเรียนพระตำหนักสวนกุหลาบ มหามงคล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 2 ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Sampling) ทำการสุ่ม 2 ครั้ง (Two-Stage Sampling) เริ่มจากการสุ่มในระดับเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดนครปฐม จำนวน 2 เขตผลการสุ่มได้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 2 จากนั้นสุ่มโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ ที่สังกัดในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 2 จำนวน 2 โรงเรียน ผลการสุ่มได้โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ คือ โรงเรียนพระตำหนักสวนกุหลาบ มหามงคล โดยมีครูประจำการในโรงเรียนที่ปฏิบัติงานแนะแนวจำนวน 75 คน เป็นกลุ่มตัวอย่าง

2. ตัวแปร

ตัวแปรต้น คือ โปรแกรมแนะแนว

ตัวแปรตาม คือ ความรู้และเจตคติการปฏิบัติงานแนะแนว

นิยามศัพท์

โปรแกรมการแนะแนว คือ ชุดกิจกรรมแนะแนวกลุ่มเชิงบูรณาการองค์ความรู้ ที่สร้างขึ้นเพื่อพัฒนาความรู้และเจตคติการปฏิบัติงานแนะแนวของครูในสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษประกอบด้วยแผนการจัดกิจกรรมแนะแนวและสื่อการเรียนรู้ จำนวน 7 หน่วย ดังนี้

1) ธรรมชาติของมนุษย์ 2) จิตของเด็กในวัยเรียน 3) ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการแนะแนวและการให้การศึกษา 4) การจัดบริการแนะแนวในสถานศึกษา 5) การรู้จักผู้เรียน 6) ทักษะการให้การศึกษา และ 7) ระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียน

ความรู้การปฏิบัติงานแนะแนว คือ ความรู้ความเข้าใจ ที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานแนะแนวในสถานศึกษา โดยสาระความรู้ประกอบด้วย แนวคิดรวบยอดของการแนะแนวและการให้การศึกษา ธรรมชาติของ

มนุษย์ จิตวิทยาเด็กวัยเรียน และระบบดูแลช่วยเหลือ ซึ่งได้มาจากคะแนนการทดสอบก่อนและหลังการเข้าร่วมโปรแกรมแนะแนวด้วยแบบวัดการปฏิบัติงานแนะแนว

เจตคติการปฏิบัติงานแนะแนว คือ ความคิดความรู้สึกชอบพอต่อการปฏิบัติงานแนะแนวสถานศึกษา ซึ่งได้มาจากคะแนนแบบวัดเจตคติการปฏิบัติงานแนะแนว

เกณฑ์ที่กำหนด คือ ระดับที่กำหนดเพื่อใช้ประเมินผลความรู้และเจตคติการปฏิบัติงานแนะแนว โดยกำหนดไว้ที่ร้อยละ 80

สถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ คือสถานศึกษาที่จัดการศึกษาในระดับประถมศึกษา ที่มีนักเรียนในความรับผิดชอบมากกว่า 1,500 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย

1. โปรแกรมการแนะแนว เป็นเครื่องมือทางจิตวิทยาที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อพัฒนาความรู้และเจตคติการปฏิบัติงานแนะแนวในสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ ประกอบด้วยแผนการจัดกิจกรรมแนะแนวและสื่อการเรียนรู้ จำนวน 7 หน่วยกิจกรรมคือ 1) ธรรมชาติของมนุษย์ 2) จิตวิทยาเด็กวัยเรียน 3) ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการแนะแนวและการให้การศึกษา 4) การจัดบริการแนะแนวในสถานศึกษา 5) การรู้จักผู้เรียน 6) ทักษะการให้การศึกษา และ 7) ระบบดูแลช่วยเหลือ ดำเนินการหน่วยละ 4 ชั่วโมง รวมทั้งสิ้น 28 ชั่วโมง ดำเนินการสร้างและพัฒนาโปรแกรมการแนะแนวด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมระหว่างบุคคล 3 ฝ่าย คือ นักวิชาการ ครูผู้ปฏิบัติงานแนะแนว และผู้บริหารหน่วยงาน ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือดังกล่าวด้วยการสนทนากลุ่มสรุปแนวคิดจากผู้เชี่ยวชาญ และทดลองใช้แล้วปรับปรุงแล้ว 1 วนรอบ

2. แบบวัดความรู้การปฏิบัติงานแนะแนว เป็นแบบทดสอบความรู้แบบปรนัยเลือกตอบ 4 ตัวเลือก กำหนดโครงสร้างของแบบวัดความรู้ตามหน่วยของโปรแกรมการแนะแนวจำนวน 7 หน่วย หน่วยละ 10 ข้อ รวมทั้งสิ้น 70 ข้อ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีความตรงตามเนื้อหาด้วยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ที่ได้จากความเห็นของผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาด้วยการให้ผู้เชี่ยวชาญด้านจิตวิทยาคลินิก ด้านจิตวิทยาแนะแนว และด้านวิจัยและประเมินผลรวมจำนวน 3 คน โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง Index of Item-Objective Congruence หรือ IOC อยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00 แบบทดสอบมีความยากง่ายเท่ากับ 0.42 – 0.79 ค่าอำนาจจำแนกเท่ากับ 0.32 – 0.71 และค่าความเชื่อมั่น KR₂₀ เท่ากับ 0.83

3. แบบวัดเจตคติการปฏิบัติงานแนะแนว เป็นแบบวัดเจตคติที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ลักษณะประเมินค่า 5 ระดับ จำนวน 40 ข้อ เพื่อวัดและประเมินเจตคติของครูกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อการปฏิบัติงานแนะแนว โดยใช้เทคนิคการวัดเจตคติของลิเคิร์ต (Likert) มีความตรงตามเนื้อหาด้วยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ที่ได้จากความเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้านจิตวิทยาคลินิก ด้านจิตวิทยาแนะแนว และด้านวิจัยและประเมินผลรวมจำนวน 3 คน โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง Index of Item - Objective Congruence (IOC) อยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00 และค่าความเชื่อมั่นสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค เท่ากับ 0.85

4. นำแบบวัดความรู้การปฏิบัติงานแนะแนว และแบบวัดเจตคติการปฏิบัติงานแนะแนวให้ผู้เข้าร่วม

ตารางที่ 1 การเปรียบเทียบความรู้การปฏิบัติงานแนะแนวในสถานศึกษาของครูกลุ่มตัวอย่างก่อนและหลังเข้าร่วมโปรแกรมการแนะแนวด้วยสถิติทดสอบที

การเรียนรู้	n	$\bar{X}$	s	$\bar{d}$	$S_{\bar{d}}$	T
ก่อนการเข้าร่วม	75	24.21	3.31	32.98	.41	80.71*
หลังการเข้าร่วม	75	57.19	3.61			

* $p < .05$

จากตารางที่ 1 แสดงว่า ครูกลุ่มตัวอย่างมีความรู้การปฏิบัติงานแนะแนวในสถานศึกษาก่อนเข้าร่วมโปรแกรมการแนะแนวเท่ากับ 24.21 คะแนน และหลังการเข้าร่วมเท่ากับ 57.19 คะแนน เมื่อเปรียบเทียบกับสถิติทดสอบทีที่ไม่เป็นอิสระต่อกัน (Dependent Samples t-test) พบว่า ครูกลุ่มตัวอย่างมีความรู้การปฏิบัติงานแนะ

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบความรู้การปฏิบัติงานแนะแนวในสถานศึกษาของครูกลุ่มตัวอย่างหลังการเข้าร่วมโปรแกรมการแนะแนวกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้ร้อยละ 80 ด้วยสถิติทดสอบที (เกณฑ์ร้อยละ 80 = 56 คะแนน)

การเรียนรู้	n	$\bar{X}$	S	t
หลังการเข้าร่วม	75	57.19	3.61	2.83*

* $p < .05$

จากตารางที่ 2 แสดงว่า เมื่อเปรียบเทียบกับสถิติทดสอบทีแบบตัวอย่าง 1 กลุ่ม (One Sample t – test) พบว่า ความรู้การปฏิบัติงานแนะแนวในสถานศึกษาของครูกลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมโปรแกรมการแนะแนวสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ทั้งนี้เมื่อเปรียบเทียบความรู้การปฏิบัติงานแนะแนวในสถานศึกษาของครูกลุ่มตัวอย่างหลังการเข้าร่วมโปรแกรมการแนะแนวเป็นรายบุคคลกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้ร้อยละ

โปรแกรมแนะแนวทำทั้งก่อนเข้าร่วมโปรแกรม และหลังเข้าร่วมโปรแกรมครบทั้ง 7 หน่วย มาวิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังเข้าร่วมโปรแกรม

การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบที

สรุปผลการวิจัย

1. การเปรียบเทียบความรู้การปฏิบัติงานแนะแนวในสถานศึกษาของครูกลุ่มตัวอย่างก่อนและหลังเข้าร่วมโปรแกรมการแนะแนวปรากฏดังตารางที่ 1

แนวในสถานศึกษาสูงกว่าก่อนการเข้าร่วมโปรแกรมการแนะแนวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. การเปรียบเทียบความรู้การปฏิบัติงานแนะแนวในสถานศึกษาของครูกลุ่มตัวอย่างหลังการเข้าร่วมโปรแกรมการแนะแนวกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้ร้อยละ 80 ปรากฏดังตารางที่ 2

80 ของคะแนนเต็ม (56 คะแนน จากคะแนนเต็ม 70 คะแนน) พบว่า ครูกลุ่มตัวอย่างผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80 ของคะแนนเต็มจำนวน 59 คน คิดเป็นร้อยละ 78.66

3. การเปรียบเทียบเจตคติการปฏิบัติงานแนะแนวในสถานศึกษาของครูกลุ่มตัวอย่างก่อนและหลังการเข้าร่วมโปรแกรมการแนะแนวปรากฏดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบเจตคติการปฏิบัติงานแนะแนวในสถานศึกษาของครูกลุ่มตัวอย่างก่อนและหลังการเข้าร่วมโปรแกรมการแนะแนวด้วยสถิติทดสอบที

การเรียนรู้	n	$\bar{X}$	S	$\bar{d}$	$S_{\bar{d}}$	T
ก่อนการเข้าร่วม	75	125.01	9.18	47.02	1.18	39.90*
หลังการเข้าร่วม	75	172.04	9.58			

* $p < .05$

จากตารางที่ 3 แสดงว่า ครูกลุ่มตัวอย่างมีเจตคติการปฏิบัติงานแนะแนวในสถานศึกษาก่อนการเข้าร่วมโปรแกรมการแนะแนวเท่ากับ 125.01 คะแนน และหลังการเข้าร่วมเท่ากับ 172.04 คะแนน เมื่อเปรียบเทียบด้วยสถิติทดสอบทีที่ไม่เป็นอิสระต่อกัน (Dependent Samples t-test) พบว่า ครูกลุ่มตัวอย่างมีเจตคติการปฏิบัติงานแนะแนวใน

สถานศึกษาสูงกว่าก่อนการเข้าร่วมโปรแกรมการแนะแนวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. การเปรียบเทียบเจตคติการปฏิบัติงานแนะแนวในสถานศึกษาของครูกลุ่มตัวอย่างหลังการเข้าร่วมโปรแกรมการแนะแนวกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้ร้อยละ 80 ปรากฏดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 การเปรียบเทียบเจตคติการปฏิบัติงานแนะแนวในสถานศึกษาของครูกลุ่มตัวอย่างหลังการเข้าร่วมโปรแกรมการแนะแนวกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้ร้อยละ 80 ด้วยสถิติทดสอบที (เกณฑ์ร้อยละ 80 = 160 คะแนน)

การเรียนรู้	n	$\bar{X}$	S	t
หลังการเข้าร่วม	75	172.04	9.58	10.84*

* $p < .05$

จากตารางที่ 4 แสดงว่า เมื่อเปรียบเทียบด้วยสถิติทดสอบทีแบบตัวอย่าง 1 กลุ่ม (One Sample t – test) พบว่า เจตคติการปฏิบัติงานแนะแนวในสถานศึกษาของครูกลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมโปรแกรมการแนะแนวสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ทั้งนี้เมื่อเปรียบเทียบเจตคติการปฏิบัติงานแนะแนวในสถานศึกษาของครูกลุ่มตัวอย่างหลังการเข้าร่วมโปรแกรมการแนะแนวเป็นรายบุคคลกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้ร้อยละ 80 ของคะแนนเต็ม (160 คะแนน จากคะแนนเต็ม 200 คะแนน) พบว่า ครูกลุ่มตัวอย่างผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80 ของคะแนนเต็มจำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 88

การอภิปรายผล

จากผลการวิจัยพบว่าโปรแกรมการแนะแนวสามารถพัฒนาความรู้และเจตคติการปฏิบัติงานแนะแนวในสถานศึกษาให้สูงขึ้นได้ ทั้งนี้ผู้วิจัยอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

ผลการเปรียบเทียบความก้าวหน้าของความรู้และเจตคติการปฏิบัติงานแนะแนวด้วยการเข้าร่วมโปรแกรมการแนะแนวพบว่า ภายหลังการเข้าร่วมโปรแกรมการแนะแนวครูกลุ่มตัวอย่างมีความรู้และเจตคติการปฏิบัติงานแนะแนวสูงกว่าก่อนการเข้าร่วมโปรแกรมการแนะแนวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ Privan (2009) ที่ได้พัฒนาหลักสูตรสำหรับฝึกอบรมครูที่ไม่มีวุฒิแนะแนว ผลการวิจัยพบว่า ภายหลังการอบรมครูกลุ่มตัวอย่างมีความรู้ด้านการแนะแนวสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ร้อยละ 80 สอดคล้องกับงานวิจัยของ Khamphio (2010) ที่ได้ใช้ชุดการแนะแนวพัฒนาความรู้และทักษะการให้คำปรึกษาสำหรับครูที่ปรึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ผลการวิจัยพบว่าภายหลังการเข้าร่วมกิจกรรมแนะแนวครูกลุ่มตัวอย่างมีความรู้และทักษะการให้คำปรึกษาสูงกว่าก่อนการเข้าร่วมกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Boonmahome (2014) ที่ใช้แผนการจัดกิจกรรมแนะแนวร่วมกับหนังสือเสริมประสบการณ์เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อการเรียนวิชาจิตวิทยาการแนะแนวและการให้คำปรึกษากับนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต ผลการวิจัยพบว่า ภายหลังการจัดกิจกรรมแนะแนวร่วมกับหนังสือเสริมประสบการณ์นักศึกษากลุ่มตัวอย่างมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อการเรียนวิชาจิตวิทยาการแนะแนวและการให้คำปรึกษาสูงกว่าก่อนเรียนและสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของ Promaue (2007) ที่ทำการสร้างชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนและอาชีพของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ผลการวิจัยข้อหนึ่งพบว่า ครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับชุด

กิจกรรมแนะแนวฯ รวมทุกข้ออยู่ในระดับ มาก แสดงถึงทัศนคติที่เห็นด้วยในการนำชุดกิจกรรมแนะแนวไปใช้ในการพัฒนาผู้เรียน

ทั้งนี้สามารถอภิปรายผลเพิ่มเติมได้ว่า จากผลการวิจัย ความรู้และเจตคติการปฏิบัติงานแนะแนวของกลุ่มตัวอย่างสูงกว่าก่อนการเข้าร่วมโปรแกรมการแนะแนวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เนื่องด้วยโปรแกรมการแนะแนวเป็นเครื่องมือทางจิตวิทยาที่มุ่งเน้นการพัฒนาคุณลักษณะทางพฤติกรรมของมนุษย์ เนื่องด้วยโปรแกรมการแนะแนวเป็นรูปแบบของกิจกรรมที่เสริมสร้างประสบการณ์ให้ผู้เข้าร่วมได้เรียนรู้บนฐานความคิด อารมณ์ และความรู้สึกร่วมกัน โดยดำเนินการภายใต้ธรรมชาติลักษณะที่เอื้อการเรียนรู้ของมนุษย์ เพื่อพัฒนาพฤติกรรมที่เหมาะสมอย่างเป็นระบบ ดังที่ Ferbert, Griffith & Forrest (2005) ที่ได้นำเสนอว่าการจัดกิจกรรมแนะแนวเป็นการบูรณาการมวลประสบการณ์ 2 ส่วนสำคัญคือ จิตวิทยาแนะแนวและการให้คำปรึกษาร่วมกับการสอนและพบว่าองค์ประกอบของโปรแกรมแนะแนวที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น โดยมุ่งเน้นให้ครูพัฒนาวิธีศึกษาเข้าใจ เก็บรวบรวมข้อมูลของผู้เรียนในธรรมชาติของแต่ละบุคคล การจัดบริการแนะแนวในสถานศึกษา และการให้การปรึกษา ซึ่งมีความสอดคล้องกับผลการศึกษาแนวทางพัฒนาการบริหารงานแนะแนวตามความคิดเห็นของ ผู้ปกครองนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนวัดตะพงนอก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ของ Summat (2016) ที่ระบุถึงความจำเป็นของงานแนะแนวที่มีความจำเป็นต้องปฏิบัติให้เป็นมาตรฐานในสถานศึกษา โดยระบุให้มุ่งเน้นที่ การสำรวจข้อมูลของผู้เรียน เพื่อเป็นพื้นฐานการพัฒนา รวมถึงการให้ข้อมูลผู้เรียน และการจัดกิจกรรมการให้การปรึกษา และมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ Jubjit (2016) ในหัวข้อการศึกษาแนวทางการส่งเสริมงานแนะแนวในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ซึ่งมีระบุการวางแผนการปฏิบัติงานแนะแนวในสถานศึกษา 5 องค์ประกอบ โดยองค์ประกอบที่มีความเหมาะสมที่สุด คือ โรงเรียนจัดทำแบบสำรวจความสนใจของนักเรียนต่อกิจกรรมแนะแนวของโรงเรียน ($\bar{x}= 4.46$) ในด้านการจัดการเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติงานแนะแนว ที่มีความเหมาะสมที่สุดคือ สถานศึกษาควรเปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรฝึกอบรมด้านจิตวิทยาการแนะแนวให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน ($\bar{x}= 4.53$) ซึ่งจากข้อมูลข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า การพัฒนากิจกรรมแนะแนวให้สอดคล้องกับธรรมชาติการทำงานแนะแนวที่มีความจำเป็นของแต่ละสถานศึกษา จะนำมาซึ่งประสิทธิภาพสามารถเปลี่ยนแปลง

การเรียนรู้และพฤติกรรมของบุคคล ดังผลของการวิจัยครั้งนี้ที่แสดงถึง ความรู้และเจตคติการปฏิบัติงานแนะแนวของครูกลุ่มตัวอย่างสูงกว่าก่อนการเข้าร่วมโปรแกรมและสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ร้อยละ 80

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 โปรแกรมการแนะแนวที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มีประสิทธิภาพสามารถพัฒนาความรู้และเจตคติการปฏิบัติงานแนะแนวของกลุ่มตัวอย่างได้เป็นอย่างดีจึงควรขยายผลการนำไปใช้กับสถานศึกษาขนาดอื่นๆ ในจังหวัดนครปฐมเพื่อการพัฒนาที่ครอบคลุมในสถานศึกษาที่มีบริบทหลากหลายครบถ้วน

1.2 ครูกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเพิ่มเติมว่าควรเพิ่มช่วงเวลาการจัดกิจกรรมหน่วยทักษะการให้คำปรึกษาดังนั้น การนำผลการวิจัยไปใช้จึงควรเพิ่มเติมเนื้อหา กิจกรรม และช่วงเวลาของหน่วยทักษะการให้คำปรึกษาเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการติดตามผลภายหลังการเข้าร่วมโปรแกรมการแนะแนวเพื่อตรวจสอบความคงทน (retention) ว่าครูกลุ่มตัวอย่างมีความรู้และเจตคติการปฏิบัติงานแนะแนวเปลี่ยนแปลงหรือไม่ภายหลังระยะเวลา 3 เดือนหรือ 6 เดือน

2.2 ควรมีการศึกษาปัจจัยหรือสาเหตุที่ส่งผลต่อความรู้และเจตคติการปฏิบัติงานแนะแนวเพื่อใช้ข้อมูลปรับปรุงโปรแกรมการแนะแนวให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น

2.3 ควรมีการพัฒนาโปรแกรมแนะแนวที่มุ่งเน้นการเสริมสร้างการปฏิบัติงานที่เป็นระบบงานแนะแนวเฉพาะของแต่ละโรงเรียน เพื่อการพัฒนาที่ตอบสนองบริบทที่หลากหลายอย่างแท้จริง

References

- Boonmahome, J. (2014). *The Development of Learning Achievement and Attitude in Guidance Psychology and Counseling Psychology Subject of Education Bachelor's Students*. Nakhonpathom Rajabhat University. [in Thai]
- Bureau of Educational Testing. (2016). *Manual of Quality Assurance in Education*. Bangkok: Office of the Basic Education Commission. [in Thai]

- Chullasap, N. (2015). *Guidance Psychology for Developing Students*. Songkhla: Numsin Advertisement. [in Thai]
- Ferbert, S. E. Griffith, D. A. & Forrest, D. B. (2005). *Developmental Classroom Guidance Activities*. South Carolina: Youth Light Inc.
- Gibson, L. R. & Mitchell, H. M. (2008). *Introduction to Counseling and Guidance*. (7th ed.). New Jersey: Pearson.
- Jubjit, K. (2016). *A Study of Guidelines for Supporting Guidance in Educational Opportunity Expansion Schools Under Phranakhon Si Ayutthaya Primary Educational Service Area Office 1*. Valaya Alongkorn Review. [in Thai]
- Kaneungchaisakul, N. (2014). *Principle of Guidance Psychology*. Bangkok: Department of Educational Psychology and Guidance Kasetsart University. [in Thai]
- Khamphio, S. (2010). *The Effect of Training Program to Develop Counseling Knowledge and Counseling Skills for Extended School Advisor Teachers*. Khon Kaen University [in Thai]
- Khowtrakoon, S. (2013). *Educational Psychology*. Bangkok: Chulalongkorn University. [in Thai]
- Muchado, J. A. (2003). "An Investigation of the Perceived Need for School Counseling Service in Primary and Secondary Schools in Botswana." *Dissertation Abstracts International*. 63(8), (February 2003): 2800A
- Office of the Basic Education Commission & Thai Guidance Association. (2016). *Guidance Psychology Standard*. Bangkok: Ministry of Education. [in Thai]
- Office of the Basic Education Commission & Thai Guidance Association. (2016). *Guidance Psychology System in School*. Bangkok: Ministry of Education. [in Thai]
- Office of the Education Council. (2012). *The Process of Developmental Citizenship*. Bangkok: Pikwarn Graphic. [in Thai]
- Privan, Y. (2009). *Development of a Guidance Activity Training Program for Teachers*. Curriculum Research and Development King Mongkut's University of Technology North Bangkok. [in Thai]
- Promaue, S. (2007). *A Construction of A Teaching Package on Guidance Activity for Educational and Career Development of Third Level Secondary Students*. Srinakharinwirot University. [in Thai]
- Sariwat, L. (2000). *Introduction to Guidance*. Bangkok: Odian Store. [in Thai]
- Sharma, R. N. & Sharma, R. A. (2004). *Guidance and Counseling in India*. New Delhi: Atlantic Publishers.
- Summat, T. (2016). *Problems and Guidelines for Guidance Administration of Secondary Student Parents' Opinions at Wattapongnok School Under Rayong Primary Educational Service Area Office 1*. Burapha University. [in Thai]
- Thongdee, S. & Ramesuit, P. (2012). "The Concept of Developmental Guidance in Unit 9" in *Manual of Developing Guidance Activities and Counseling Psychology*. Nonthaburi: Sukhothai Thammathirat University. [in Thai]